

A FELSŐZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1917. ÉVI AUGUSZTUS HÓ 24-ÉN SÁTORALJAUJHELYEN
TARTOTT ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

PÉTER MIHÁLY

EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XLVI. FÜZET.

1917
NYOMATOTT A REF. FŐISKOLAI KÖNYVNYOMDÁBAN.
SÁROSPATAK

A FELSŐZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1917. ÉVI AUGUSZTUS HÓ 24-ÉN SÁTORALJAUJHELYEN
TARTOTT ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

PÉTER MIHÁLY
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XLVI. FÜZET.

1917
NYOMATOTT A REF. FŐISKOLAI KÖNYVNYOMDÁBAN.
SAROSPATAK

Á FELSŐZEMPLÉNI REF. EGYHAZMEGYE 1917. ÉVI
AUGUSZTUS HÓ 24-ÉN SÁTORALJAUJHELYBEN TAR-
TOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak :

Hutka József esperes és Nemes Lajos legidősebb világi tanácsbíró kettős elnöklete alatt : Tudja Mihály, Virágh József, Szeghő Bénéjámín, Kozma Antal papi ; Bernáth Aladár, Nemes Sándor, Bajúsz Andor világi tanácsbírák : Izsépy Tihamér egyházmegyei ügyész.

Péter Mihály tanácsbíró, papi fő-, Bernáth Béla világi fő- és Sallay Béla papi aljegyzők.

Szombathy Antal kolbásai, Enyedy Andor saújhelyi, Séra János hardicsai, Botka Bertalan gercselyi, Erdélyi András lasztóci, Helmeczy Antal bodzásújlaki, Berecz Antal csarnahói, Szondy István magyarizsépi, Horkay Bertalan abarai, Horkay Lajos kistráskai, Király Péter málcai, Nyitray Lajos tussai, Kajdy Menyhért alsómihályii, Máthé Miklós kizsazari, Bodnár Lajos ladamóczy, Szilágyi László miglészi lelkészek úgy is, mint egyházi kiküldöttek.

Isaák János kolbásai főgondnok, Varga Estók János bodzásújlaki, ifj Szarvas János csarnahói, K. Tóth János kisbárii, Molnár József nagybárii, id. Pap István lasztóczy, Szöllősi Károly nagytoronyai, Csonka János kistoronyai, Vajda András zempléni, Jaresnyi János bodrogszerdahelyi gondnokok, Szabó János garanyi presbiter, mint egyházi kiküldöttek.

Ezenkívül a gálszécsi egyházat képviselték Péter Mihály lelkész és Nemes Sándor főgondnok, a bánócit Hutka József esperes-lelkész, a sátoraljaújhelyit Bernáth Aladár egyháztanácsos, a deregnyőit Tudja Mihály, a lasztómérit Virágh József, a magyarsasit Kozma Antal, a zemplénit Szeghő Bénéjámín, a szállóskei Sallay Béla lelkészek, a legényeit Kajdy Menyhért felügy. lelkész.

A tanítói kar képviselőjében jelen volt: Kormos Gerő ladamóci tanító. Jelen volt még több tanító és számos érdeklődő.

Elmaradásukat igazolták: Dókus László egyházmegyei gondnok, Dókus Gyula világi tanácsbíró, Sztankovits Lajos lelkész.

1. Hutka József esperes jelenti, hogy Dókus László egyházmegyei gondnok jelen közgyűlésünkön meg nem jelenhetett, miután pedig a legidősebb világi tanácsbíró is akadályozva van a megjelenésben, a hivatalkorra utána következő Nemes Lajos világi tanácsbírókat kéri fel a társ elnöki szék elfoglalására.

Tudomásúl szolgál.

2. Nemes Lajos legidősebb világi tanácsbíró, az esperes enunciacióját tudomásúl véve, hivatkozva korával járó gyengeségeire, kéri azért a közgyűlés kegyes elnézését s a világi elnöki széket

a közgyűlés éljenzései között elfoglalja.

3. Hutka József esperes elnöktársa nevében is szívélyes szavakkal üdvözlőlvén a közgyűlés tagjait és megjelent közönséget, miután jelenti, hogy a közgyűlést megelőző istentiszteleten Kajdy Menyhért alsómihályi lelkész imádkozott,

a közgyűlést elnöktársa nevében is megnyitja.

4. Hutka József esperes jelenti, hogy a tavaszi közgyűlésből indokolatlanul elmaradt Szondy István m.-izségi és Szilágyi László miglészi lelkészek a 10—10 kor. birságot behajtotta.

Tudomásúl szolgál.

5. Hutka József esperes a következő előterjesztést teszi:

Nagytszeteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Mielőtt jelen egyházmegyei gyűlésünk tárgysorozatába felvett ügyek elintézésére térnénk át, a következő elnökségi előterjesztéseket teszem meg:

1-ször. Folyó évi tavaszi egyházmegyei gyűlésünk 47-ik jkvi pont d) alpontja szerint a reformáció 400 éves évfordulója alkalmából egyházmegyei gyűlésünk napján egyházi beszéddel egybekötött istenitiszteletet kellett volna tartanunk, de egyfelől az ez évi őszi egyházkerületi gyűlésnek a zsinat miatt a legközelebbi múlthoz képest korábbi megtartása, másfelől előbbi ok miatt ezen egyházmegyei gyűlésünknek az évforduló napot jóval megelőző időre való kitűzése s más gátló körülmény miatt a jubiláris ünnepélyt ezúttal nem tarthattuk meg, előterjesztést teszünk tehát a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés elé, méltóztassék intézkedni, hogy az egyházmegyei elnökség által később összehívandó s programját megállapítandó rendkívüli egyházmegyei díszközgyűlés keretében tartanánk meg a reformáció 400-ados évfordulóját.

2-ször. Az egyházmegyei rendes bírósági ülés határideje, a mai nap délelőtti 11 órájára tűzve ki, ez időtől kezdve tehát bírósági ügyek fognak tárgyalás alá vétetni, kérjük annak a bíróság tagjai s az arra illetékesek által való tudomásul vételét.

Kiváló tisztelettel, az elnökség nevében :

Hutka József

esperes.

Egyházmegyei közgyűlésünk az esperes előterjesztését tudomásul veszi, hogy t. i. az elnökség az indokolt körülmények között a jubileumot elhalasztotta, elhatározza, hogy a reformáció 400 éves fordulóját az elnökség által később kitűzendő időben rendkívüli közgyűlés keretében fogja megünnepelni, még pedig a lelkészegyesület előterjesztéséhez képest az egyházmegye először is istenitiszteletet fog tartani a sátoraljaújhelyi templomban, melyen az esperes által felkért szónok fog szónoklatot tartani, azután az egyházmegye díszülést tart a sátoraljaújhelyi egyház tanácstermében, midőn is Péter Mihály főjegyző fog történeti felolvasást tartani.

6. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 10. sz. határozatával szem előtt tartva a főt. egyházkerületnek idevonatkozó határozatát, utasította a kebelében lévő anya-, társ- és leány-egyházközségeket, hogy az E. T.-ben a rendkívüli egyházi adó kivetésére előírt formaságok megtartásával a sárospataki főiskola fejlesztésére a lélekszám szerinti rendkívüli egyszerűsmindenkori egyházi adót vessék ki, a kivetett összeget pótköltségvetésükbe vegyék fel s kivetést oly időben eszközöljék, hogy a kivetés és pótköltségvetés még a jelen év őszén tartandó egyházmegyei közgyűlés elé terjeszthető és megerősíthető s a kivetett összegnek behajtása még az év folyamán, beszolgáltatása a főiskola pénztári hivatalába legkésőbb dec. 31-ig eszközölhető legyen. A lélekszámra a legutóbbi népszámlálási adatok az irányadók, minden egyes egyház lélekszáma a határozatban ki lett tüntetve. Az esperes jelenti, hogy a határozatot az egyházakkal körlevélileg közölte.

E határozatra

1. Gálszécs jelenti, hogy a rá és a hozzátartozó egyházakra eső teljes összeget 192 koronát még március hóban beszolgáltatta a főiskolai pénztárba, mint a hívek befizetését, így kivetésre nincs szükség.

2. Kolbása a rá és a hozzátartozó egyházakra eső 216 kor. összeget presbyteri és közgyűlési egyhangulag hozott határozattal szabályosan kivetette, a határozat ellen felebbezést senki sem adott be.

3. Nagytoronya 195 kor. fedezésére 216 kor. 02 fillért egyhangulag hozott presbyteri határozatával kivetette, egyházi közgyűlés által azonban a határozatot le nem tárgyalta.

4. Kistoronya a ráeső 291 kor. fedezésére 295 kor. 52 fillért egyhangulag hozott presbyteri és közgyűlési határozattal kivetette, ellene felebbezést senki sem adott be, a kivetést pótköltségvetésbe felvette.

6. Magyarsas a ráeső 105 kor. egyhangulag hozott presbyteri és közgyűlési határozattal szabályosan kivetette, a kivetés ellen senki sem adott be felebbezést, a kivetett összeget pótköltségvetésébe felvette.

7. Az imrégi leányegyház július 15-én tartott közgyűlésében egyhangulag elhatározta, hogy a ráeső 219 koronát kivet, a kivetést jelen közgyűlésünkre betérjeszti, az összeget még ez évben befizeti. Bekövetkezvén azonban a július 27-iki

tűzvész, jul. 29-én kelt határozattal arra kéri egyházmegyénket, hogy a kivetést csak a jövő évben bonyolíthassák le.

8. Tudja Mihály deregnyői lelkész jelenti, hogy Szalók a rá eső összeget minden kivetés és pótköltségvetés nélkül még az év folyamán ki fogja fizetni.

9. A malcai egyház egyhangulag hozott presbyteri és közgyűlési határozattal arra kéri egyházmegyénket, hogy tekintettel nehéz helyzetére, mely szerint évi rendes kiadásait is alig képes fedezni s régi adóssága is terheli s a lelkész- s tanítói lak roskadozó állapotban vannak, engedje meg, hogy a rá eső összeget 3 vagy öt év alatt egyenlő tételekben letörleszthesse s hogy ne a legutóbbi népszámlálási adatok legyenek az irányadók, mert a jelenlegi lélekszám az ő összeírások szerint annál jelentékenyen alacsonyabb.

10. Morva a lélekszám szerint rá eső összeget a főiskolai pénztárba beszolgáltatta.

11. Magyarizsép a rá és a hozzátartozó egyházakra eső 292 kor. összeget egyhangulag hozott presbyteri és közgyűlési határozattal kivetette, pótköltségvetésbe felvette s ellene felebbezést senki sem adott be.

12. Ladamóc a ráeső 415 koronát egyhangulag hozott presbyteri és közgyűlési határozattal kivetette, az összeget pótköltségvetésbe felvette, a kivetés ellen senki sem felebbezett.

13. Az abarai lelkész jelenti, hogy az egyház a ráeső 659 koronát kifizette.

A többi egyházak még csak jelentést sem tettek.

E.-megyei közgyűlésünk Gálszécs, Morva, Abara jelentését örvendetesen tudomásul veszi, a kolbásai, a magyarsasi, a szürnyegi egyházak szabályos módon létrejött kivetését és pótköltségvetését ezennel megerősíti; a nagy és kistoronyai egyházat utasítja, hogy a kivetést s a készítenő költségvetést az egyházi közgyűlésen is tárgyalja le s az iratokat az espereshez terjessze be, akit egyházmegyénk feljogosít, hogy a szabályosan letárgyalt kivetést és pótköltségvetést erősítse meg, az imregi leányegház nehéz helyzetét méltányolva, kérvényét a főt. egyházkerületre pártolólág felterjeszti, tudomásul

veszi, hogy a szalóki egyház a ráeső összeget még az év folyamán kifizeti, a málcai egyház kérésének nem tehet eleget, mert a főt. egyházkerület határozott akképen, hogy az egyházak a rájuk eső összeget még az év folyamán dec. 31-ig fizessék ki.

A többi, jelentést nem tett egyházakat utasítja egyházmegyénk az esperes útján, hogy a tavaszi közgyűlés 10. sz. a. határozatnak a kivetés eszközlése tekintetében e határozat kézhezvételétől számított 15. nap alatt tegyenek eleget, a kivetést szabályosan tárgyalják le, pótköltségvetést készítsen, azokat az esperesi hivatalhoz szept. 30-ig terjesszék be, az esperes feljogosíttatik, hogy a szabályosan létrejött kivetést és pótköltségvetést az egyházmegye nevében erősítse meg, minden egyház pedig a ráeső összeget ez év 31-ig a főiskolai pénztári hivatalnak szolgáltatassa be.

7. Tavaszi egyházmegyei közgyűlés 20-ik pontjára a morvai egyház fennálló adósságának törlesztésére nézve a lelkész jelenti, hogy az egyház adósságának törlesztésére a folyó évben 100 koronát fordított, illetőleg tőkésített.

További nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

8. Tavaszi e.-m. közgyűlés 21. pontjának a tussai iskolai ingatlan átíratása ügyében a tussai lelkész jelenti, hogy miután a hitbizomány birtokosa nagyméltóságu gróf Andrássy Géza úr jelenleg is katonai szolgálatot teljesít, tőle az átíráshoz szükséges okiratokat nem tudta megszerezni.

További nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

9. Tavaszi egyházmegyei közgyűlés 22. pontjára a hóri ref. egyház tartozása iskolaépítési ügyből kifolyólag a hóri evangélikusoknak a lelkész jelenti, hogy az adósság megfize-

tésére nézve a pénzbeszedés már folyamatban van, az a leg-
rövidebb időn belül együtt lesz és az adósságot kifizetik.

További nyilvántartás mellett tudomásul
szolgál.

10. Tavaszi egyházmegyei közgyűlés 24. ik pontjára a
málcai lelkész jelenti, hogy az elköltött 4000 korona alapít-
ványi tőkéből még kint levő 900 korona beszédését ez év
folyamán fogja eszközölni.

További nyilvántartás végett tudomásul
szolgál.

11. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlés 25. sz. jkvi pontjára
a szalóki egyház jelenti, hogy iskolai felszerelése a törvény
követelményeinek megfelelő.

Tudomásul szolgál.

12. Tavaszi egyházmegyei közgyűlés 29. pontjára az egy-
házi ingatlanok rendezésére vonatkozólag az egyházmegyei
ügyész jelenti, hogy a Ladamóc, Hegyi, Bodzásújlak, Nagy-
toronya és zebegnyői egyházak telekkönyvi rendezését folya-
matba tette, a nyilatkozatokat presbitérium által elfogadás és
aláírás végett az egyháznak megküldte. Kéri a ladamóci egy-
házat utasítani arra, hogy a ladamóci 127. sz. betétben fel-
vett ingatlannak az egyház csak földtulajdonosa, a haszon-
élvezetre vonatkozólag intézkedjék és erről jelentését terjessze
be. A gálszécsi kir. járásbírótság kerületébe tartozó egyháza-
kat figyelmeztetni, hogy a már folyamatban levő betétszer-
kesztési eljárás során az összes egyházingatlanokat a refor-
mátus egyház nevére irassák át s törültsessék minden tanítói,
lelkészi, templomi javadalom megnevezéseket, különösen a
gálszécsi egyházban a betétszerkesztésnél a gálszécsi 235. sz.
tjk. eladott ingatlan a tulajdonos nevére irassék át, a geren-
dai 80. ik sz. tjkvi ingatlanhoz vezető út az egyház nevére
irassék át, ha lehet, — a tarnókai határban levő ingatlan az
egyház nevére bekebeleztesse. az összes fönnen álló terhek
törültsessenek. A kiszari egyházban telekkönyvileg kitértet-

tessék az a csere, hogy a kisazari 9-ik sz. tjkvi A. II. 1. sor 20. hrjsz. ingatlan helyett a 7. hrjsz. ingatlan az egyház tulajdona. A zebegnyői egyház nem használja a zebegnyői 105. sz. tjkvi ingatlanok $\frac{1}{4}$ -ed részét, amely nevére van kebelezve, erről részletes jelentést kell adni, mióta nem használja, ki használja és miért. A nagyazari egyházban a birtokolt ingatlanok és a temető a református egyház nevére hozandók. — A magyarizségi egyházban a terhek törlendők a cseleji ingatlanról is. — A migléci egyházban a migléci ingatlant a község használja, erről jelentés teendő, miért és mióta, a terhek törlendők.

Az egyházmegye ügyésze által kért intézkedések végrehajtására az illetékes egyházak utasíttatnak, a jelentés további nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

13. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlés 30. sz. jkvi határozatával utasította a kistoronyai és kisazari egyházakat, hogy az iskola fűtésénél, takarításánál mellőzvéen az iskolás gyermekek igénybevételét, ez intézkedésről szóló jelentéseiket a folyó közgyűlésre adják be. E határozatra a kisazari lelkész jelenti, hogy miután az iskolai tanítás részint megfelelő számú tankefelesek, részint tanító hiányában szünetel, ilynemű intézkedésre szükség nem volt. Kistoronyáról jelentés nem érkezett.

Közgyűlés szigorúan utasítja a kistoronyai egyházat, hogy az egyházmegye fenti határozatának eleget tegyen. Ugyancsak felhívja a kisazari egyházat, hogy ha iskolájában a tanítás bármi módon kezdetét venné, annak fűtéséről és takarításáról a törvényszabta feltételek mellett gondoskodjék. Mindkét egyház ide vonatkozó jelentését a jövő évi tavaszi közgyűlésre adja be:

14. 1916-ik évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk ki-mondotta, hogy építési szabályrendeletet készít; amelynek megszerkesztésével a Péter Mihály, Virág József -és Nemes Sándor tanácsbírákból álló bizottságot küldte ki.

A bizottság munkálatával elkészült s azt közgyűlésünkre beterjeszti.

Egyházmegyei közgyűlésünk a munkálatot a lelkészegyesülethez átteszi s felhívja, hogy a munkálatra vonatkozó véleményes javaslatát jövő évi tavaszi közgyűlésünkre terjessze be.

15. F. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlés 35/á sz. jkvi határozatának rendelkezése szerint a kistráskai, hegyii s nagyráskai egyházak 1916. évi adófükönyveiket beterjesztik.

Közgyűlés a kistráskai, hegyii és nagyráskai egyházak 1916. évi adófükönyvét megerősíti.

16. Tavaszi egyházmegyei közgyűlés 35/e pontjára a kistoronyai presbitérium jelenti, hogy Berec Károly az egyháztól kölcsön vett 1500 koronát kamataival együtt visszafizette.

Örvendetes tudomásúl szolgál.

17. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlés 33/f jkvi határozatával utasította a kisazari egyház lelkészét, hogy az 1915. év első feléről szóló adócsökkentési segélyről a folyó évi gondnoki számadás keretében elszámoljon.

Az elszámolás ügye további nyilvántartásba helyeztetik.

18. Tavaszi egyházmegyei közgyűlés 36. pontjára a tussai egyházi adózás terén a rendetlenségek ellenőrzése tárgyában utasítva lettek az egyházlátogatók, hogy a folyó évi gondnoki számadást figyelemmel nézzék át és külön jelentést tegyenek, mely jelentés mindezeideig be nem érkezett.

Utasítatnak az egyházlátogatók, hogy a jövő évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésre a jelentésöket tegyék meg.

19. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlés jegyzőkönyvének 37/b pontja utasította a málcái és miglészi egyházakat, hogy taní-

tói lakásukat a törvény követelményeinek megfelelő állapotba helyezték. E határozatra a miglészi egyház jelenti, hogy tanítói lakásán a feltétlenül szükséges javításokat megtétette. Nagyobbmértvű építkezést az e téren uralkodó nagy drágaság szegényebb egyházakra nézve szinte lehetetlenné tesz.

A málcái egyház szintén az elviselhetetlen drágaságra, a csekély népességű egyház tagjainak amúgy is megfogyatkozott számára. szegénységére s az egyház kimerült vagyoni helyzetére hivatkozva, tanítói lakásának rendbehozására a normális idők beálltaig haladékot kér.

Közgyűlés Miglész jelentését tudomásul veszi. Málcának pedig azzal az utasítással, hogy legalább a lakhatóság szempontjából legszükségesebb javításokat időről-időre tegye meg, a kért haladékot megadja.

20. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlés 37/c sz. jkvi pontjára az alsómihályi egyház jelenti, hogy a népiskolai ifj. könyvtár első típusát már régebben beszerezte; jelenleg a 3-ik típust megrendelte.

A kiszari lelkész jelentése szerint a népiskolai ifj. könyvtár már évekkal ezelőtt beszereztetett s így annak hiányáról tévesen tettett jelentés annak idején az e.-m. közgyűlésre.

A nagytoronyai egyház jelenti, hogy az 1-ső típust 6 évi részletfizetésre a Hegedűs és Sándor debreceni könyvkiadó cégnél megrendelte; az már használatban is van.

Kistoronyáról jelentés nincs.

Közgyűlés Alsómihályi, Nagytoronya és Kiszarar jelentését tudomásul veszi; a kistoronyai egyházat pedig utasítja, hogy a népiskolai ifj. könyvtár valamelyik típusának beszerzéséről szóló jelentését 30 napon belül esperesi hivatalhoz terjessze be.

21. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlés 42. sz. jkvi határozatában megszabott feltételeknek alább következő egyházak eleget tévén, 1916. évi gondnoki számadásaik s 1917. évi költségvetéseik, illetve adókimutatásaik megerősítettek;

Nagytoronya gond. szám., költség., adókimutatás				
Kistoronya	„	„	„	„
Kiszte	„	„	—	—
Hardicsa	„	„	„	—
Garany	„	„	„	—
Szürnyeg	„	„	„	—
Ladamóc	„	„	„	„
Kisráska	„	„	„	„
Hegyi	„	„	„	„
Sátoraljaújhely,	„	„	„	„

Nagyráska a szóban lévő egyházmegyei határozat feltételeinek eleget tenni elmulasztván, közgyűlés megbizsa Horkay Lajos kistráskai lelkészt, hogy nevezett egyházban megjelenván, annak 1916. évi gondnoki számadását s 1917. évi költségvetését és adókimutatását az e.-m. határozat értelmében készítse el s lehetőleg 30 napon belül a számvevőségi előadó útján az esperesi hivatalhoz terjessze be.

22. Tavaszi e.-m. közgyűlésünk 43/3. sz. határozatával felhívta a homonnai egyház előljáróságát, adjon feleletet őszi közgyűlésünkre a tekintetben, hogy miért fizette ki Kovács Lajos énekvezérnek az 1915-ik évre a 200 kor. énekvezéri díjat, holott nevezett Böszörményi Sándor jelentése és panasza szerint majdnem az egész éven távol volt az egyháztól.

A homonnai egyház jelenti, hogy az énekvezér csak az 1915-ik év első felében és nem önhibájából volt távol az egyháztól, de ebből az időből is $\frac{1}{4}$ évig egy katona-tanító helyettesítette, a kinek ezért a sajátjából meg is fizetett. Így a presbitérium, tekintettel az énekvezér előzetes érdemeire, de meg méltányosságból is, engedélyezte a tiszteletdíj felvételét a másik $\frac{1}{4}$ évre is.

Egyházmegyei közgyűlésünk a homonnai presbitérium jelentését tudomásul veszi.

23. Tavaszi e.-m. közgyűlés 50. pontjára a néhai Izsépi Miklós terhére bekebelezett tartozás ügyére az e.-m. ügyész

jelenti, hogy Izsépi Miklós végrehajtási ügyében Gálszécscen az iratokat megtekinteni fogja s mivel a meghatalmazást átvette, intézkedni fog a lehetőséghez képest, mivel árverést a háború alatt kérni nem lehet s a háború alatt az elévülés nyugszik.

További nyilvántartás mellett tudomásul szolgál.

24. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 52. sz. határozatára Hoday Bertalan a következő jelentést adja be :

JELENTÉS

az abarai ref. egyházban felmerült vallásos tévelygésről, millenistákról vagy selvétekről.

Vonatkozással a nagytiszteletű felsőzempléni égyház-megye legutóbbi közgyűlésének abbeli határozatára, mely szerint alólrott mint az egyház lelkésze fenti ügyről hivatalos jelentést terjesszek be : tisztelettel alábbiakat van szerencsém jelenteni.

Az abarai ref. egyház némely beteges lelkületű női hívői között mutatkozó vallásos tévelygés — amelyet Kis József abarai születésű és Amerikából visszavándorolt nazarénus egyén indított — ez idő szerint semmi életjelt nem ad magáról, hívei semmiféle vallásos összejövetelt sem tartanak, a nagy gyülekezettől elszigetelten élnek, magokra hagyatva lévén; ez a tévelygés megszűntnek tekinthető. Okai a következők :

Az abarai egyház és polgári előljáróság erélyesen fellépven ezen népámító törekvések ellen, Kis József a községből 2 ízben csendörrel kikísértetett.

Ezen szigorú eljárásnak erkölcsi súlya miatt Kiss József már másfél éve községünkben meg nem jelent s híveit elhagyta, állítólag Erdélyben a határ közelében, ahol apostolkodott, a háború folyama alatt eltűnt vagy elpusztult.

Ezután Marosvásárhelyről Szabó János nazarénus pap még két fiatal és a katonai szolgálat alól bujkáló egyént küldött Abarára a tévelygés folytatása céljából.

Amikor ezek titokban megérkeztek, az előljáróság hasonlóan járt el, miként Kiss Józseffel. Ezen radikális kura használt, azóta békesség van és nagy hallgatás s már egy év óta ezen népámitó, egyháziatlan és erkölcsileg is káros lelki tévelygésnek teljes kialvását tapasztaljuk.

Kelt Abara, 1917. augusztus 10.

A nagytiszteletű felsőzemléni e.-megye kormányának

alázatos szolgája

Horkay Bertalan

ref. lelkész.

Ugyanezen ügyben az esperes a következő jelentést terjeszti elő :

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Folyó évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 52-ik pontja szerint az abarai ref. egyházban levő szektáriusokra következőket jelenthetem :

F. augusztus hó 20-án megjelentem az abarai ref. egyházban s az egyház gondnoka s egy presbyter által összegyűjtettem a szektárius atyafiakat, akik egy szektárius atyafiok házánál gyűltek össze! Összesen 12-en jelentek meg s megállapítottam, hogy együttvéve 14-en vannak és pedig 12 nő s 2 férfi. A nők jobbára olyanok, kiknek férjök Amerikában van! Van köztük 2 hajadon is!

Beszélgetésbe eredve velök, megállapítottam, — bár még a hivatalos egyházhoz tartoznak s egyházi adót is fizetnek — hogy a templomba nem járnak s a közönséges istenitiszteleteken egyáltalán nem vesznek részt, úri szentvacsorával sem élnek, hanem magán, házi istenitiszteleteket tartanak, amidőn is énekelnek, bibliát olvasnak s magyaráznak s az úrvacsorát maguk osztják ki maguk közt!

Templomba azért nem járnak, mert az írás szerint: a „test a Szent Lélek temploma“ s nincs szükség templomi istenitiszteletre, de különben is azt mondják: Jézus Krisztus felekezetet nem alapított; s úrvacsorával a templomban azért nem élnek, mert Jézus Krisztus is nem a templomban vacsorázott utoljára tanítványaival!

Mint fentebb említettem, énekelnek, bibliát olvasnak, magyaráznak, szent és kegyes életre törekszenek s várják az utolsó ítélet bekövetkezését, mint a túlvilági örök haza eljegyzettei!

Nagytisztelű Egyházmegyei Közgyűlés! Ott létem alatti velök való beszélgetésből főbb vonásokban ime ezeket jelenthetem hitvallásukról! Ők magukat különben „szervéteknek“ nevezetik!

Szaporodni idáig nem szaporodtak meg, de nem is tántorodtak meg! A presbytérium kezében levő módokkal igyekszik őket visszaszerezni az egyházhoz, de annak idáig nincs meg a kívánt sikere! . . .

Én magam is szép szóval, rábeszéléssel s bibliai cáfolatokkal igyekeztem őket egyházunk iránti hűséghez visszaterelni; de erre ígéretet nem tettek! De sőt engemet is meginvitáltak, hogy jelenjek meg máskor is közöttük, magyarázzuk a szentírást s vitassuk meg annak egyes helyeit! . . .

Részemről a baj orvoslását intenzivebb belmissiói munkálkodással, az eltévelyedettek időnkénti meglátogatásával s felvilágosítással vélem elérni! S mindezt a presbytérium segítségével a helybeli lelkésznek kell megtenni!

Mély tiszteletteljes jelentésem mellett kiváló tisztelettel vagyok Bánócon, 1917. évi augusztus hó 21-én.

A Nagytisztelű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgája

Hulkay József

esperes.

Eygházmegyei közgyűlésünk az esperes jelentése alapján megállapítja, hogy Abarán sectariusok tényleges működést fejtenek ki. Ennélfogva a lelkészt utasítja, hogy a belmissió buzgóbb gyakorlásával s a hívek és a sectariusok házonként meglátogatásával, cura pastoralis gyakorlásával igyekezzék a tévelygés továbbterjedését megakadályozni, sőt gyökerében kiirtani, a tanítók a vallás intenzív tanítására felhivatnak, hogy az ily tévtanok később termő-

talajra ne találhassanak, az egyház előjárói s egész társadalma fogjon össze e mételý kiirtására. Végül az esperes és az egyházlátogató-ságok az állandó ellenőrzésre illetőleg időnkénti jelentéstételre utasítatnak.

25. Jelen évi tavaszi egyházkerületünk közgyűlése 101. sz. határozatával véleményadás végett az egyházmegyékhez letette a dunamelléki egyházkerület 1916-ik évi őszi közgyűlése 171. sz. határozatával elfogadott következő c. munkálatot: „Szórványok egyházi gondozása“.

Tekintettel arra a körülményre, hogy miután ezzel az ügygyel időközben az Egyetemes Konvent foglalkozott s azt bizonyos szempont és kérdések szerinti tárgyalás okából letette az egyházkerületekhez s tekintettel arra, hogy eme határozat az egyházkerület útján az egyházmegyékhez még le nem érkezett, egyházmegyénk ezen időt bevárja s akkor fog az egész ügyre kiterjedő véleményes javaslatot illetőleg határozatot hozni.

26. Tavaszi e. k. közgyűlésünk 132. sz. határozatával hozzászólás végett az egyházmegyékhez tette le a gömöri egyházmegye azon indítványát, hogy a theol. ifjak részére állíttassék vissza a supplicatió intézménye, mint amely intézmény gazdag forrása volt a theol. ifjakra nézve az egyházi, földrajzi, népisme-i tapasztalatoknak a múltban s az lesz a jövőben is.

Egyházmegyénk közgyűlése a supplicatiói intézmény visszaállítását nem óhajtja; egyházkerületünk annak idején jól megfontoltan és körültekintően járt el, midőn a supplicatiót, mint magát túlélő intézményt eltörölte, az évenként begyűlni szokott összeget az egyházak által megváltatta s azt az egyik theol. tanszék javadalmazására fordította. A supplicatió az utóbbi időben határozott ellenszenvet váltott ki

a társadalomból s a főiskoláknak alig hozott valami anyagi eredményt. A theol. ifjaknak egyházi, földrajzi népismereteket sokkal könnyebben és alaposabban lehet szerezni az újabb időkben divattá vált tanulmányi kirándulásokkal és a legacio intézményével, melyet e-kerületünk legközelebbi közgyűlése fentartandónak ítelt.

27. Esperes betérjeszti Kajdy Menyhért alsómihályi lelkész beiktatásáról 1917. évi május hó 6-án és Bodnár Lajos ladamóci lelkész beiktatásáról 1917. évi április hó 29-én felvett presbitériumi jegyzőkönyvet s jelenti, hogy az illetők az alkalommal a szokásos módon hivatalukba ünnepélyesen beiktattattak.

Tudomásúl szolgál.

28. Máthé Miklós kisazari lelkész a következő kérelmét terjeszti egyházmegyei közgyűlés elé:

Nyolc évi kisazari lelképásztorkodása alatt sajnálattal győződött meg arról, hogy gyülekezete egyházalkotmányunk által biztosított önkormányzati jogával élni sem nem tud, sem nem akar. Az egyház a háború folytán előállott nehéz viszonyok között a gyülekezet indolentiája, teljes közönyössége miatt a végpusztulásnak néz elébe. E közönyösség és nemtörődömség miatt a lelkészt anyagi téren, gazdaságának intézésében, háztartásának vezetésében is sok kellemetlenség és károsodás éri. A lelkészi lakás két esztendő óta kerítés nélkül, a 10 év óta nem tisztított parochialis kút ivóvíze használhatatlan. A roskadozó új lelkészlak megmentése végett a mérnöki utasítás a pince alagcsövezését javasolta; e helyett készítettek félig egy csatornát, úgy, hogy esetleges esőzés idején nem ki, hanem be vezetné a vizet. A templom kerítése dűledező állapotban, egy régi parochialis csűr a javítás, a gondviselés hiánya miatt használhatatlanul tönkre ment. A lelkész tehetetlenül áll e pusztulással szemben, mert az egyház vagyona a gondnok kezeli, a gyülekezet pedig, hogy az anyagi megterheltség és kötelezettség alól magát kivonja, egyszerűen minden javításnak, vagy munkának ellene van.

E bajok megvizsgálása és orvoslása végett f. év aug. 15-én megejtett esperesi látogatás alkalmával felvett presbitéri

jegyzőkönyv szerint a presbitérium tagjai tényleg elismerik, hogy törvényszabta kötelességeiknek sokszor nem tettek eleget, de ezt nem rosszindulatból, öntudatos kötelességmulasztásból tették, hanem a háború okozta súlyos egyéni körülményeik, gazdasági terhes elfoglaltságuk, a jelen inséges év nyomorúságai s egyéb nyomasztó körülmények következtében. Igérik azonban, hogy hátralévő terhes gazdasági munkáik bevégezése után igyekezni fognak a lelkész által felsorolt hiányokon segíteni, valamint őt egyházépítő munkájában támogatni. Kérik azért, hogy egyházi autonómiájuk felfüggesztése tekintetében semmiféle felsőbb hatósági intézkedés ne történjék.

Esperes jelentése szerint a hiveken bizonyos csüggettség, reményvesztettség vett erőt. Ők maguk mondogatták: „El fog itt pusztulni minden.“ A templom nem nagy látogatottságnak örvend, az iskola szünetel, mert tanító nincsen; a tanköteles gyermekek a nagyazari róm. és gör. kath. iskolába járnak s a nagyazari ref. növendékekkel hetenként egyszer jelennek meg a lelkész előtt Kisazarban vallásoktatás végett. Kisazarban mindössze 3 család van református, az is kieszőben.

Az iskolát nem is akarják az egyház tagjai lábra állítani, mert szerintök arra már nincsen szükség Kisazarban, sőt szándékuk az iskolai és tanítói épületet, valamint belhelyet eladni, annyival inkább, mert az épületben senki sem lakván, felügyelet és gondozás hiánya miatt az pusztulni és bomladozni kezd.

Egyházmegyei közgyűlés fájdalommal és megilletődéssel vesz tudomást a kisazari egyház lassú haldoklásáról s a bajok lehető orvoslása végett a maga kebeléből egy bizottságot küld ki, mely a kisazari egyházban minél előbb megjelenvén, igyekezzék megoldási módokat keresni e fájdalmas érzéseket kiváltó s a lelkész tevékenységére és működésére is oly békítő hatású helyzetből való kibontakozásra.

E bizottság tagjai lesznek: Virágh József papi, Nemes Sándor világi tanácsbírák; Erdélyi András lasztóci lelkész.

29. A magyarsasi és az imregi egyházak segélyt kérnek egyházmegyénktől, az előbbi évi állandó segélyt. Az imregi egyház előjárósága a községet s abban az egyház hiveit ért több rendbeli károsodásra, nevezetesen az 1916-ik évi jégverésre, a jelen évi borzalmas tűzre hivatkozik, melynek folytán megsemmisülvén összes terményük, fennálló egyházi tartozásaikat nem képesek rendezni. A m.-sasi egyház pedig az iskolaépítésből nagy adósságokba keveredett, az adósság kamatai a jövedelmet felemésztik, rendkívüli adóból pedig a közszükségletet nem fedezhetik. A 100 kor. állandó segéllyel abba a helyzetbe jutnának, hogy közszükségletök fedezve lenne addig is, míg a konventi tőkesegélyt megnyerik.

A m.-sasi és imregi egyházak eme kérvényei a segélyosztó bizottsághoz áttétetnek.

30. Olvastatott a tanügyi biz. elnök jelentése az egyházmegye népiskoláinak 1916—17. évi tanügyi állapotáról, amint következik:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az 1916—17-ik iskolai év is a háború jegyében nyílt meg s fájdalom — abban záródott be is! A világot rengető óriási viharok sulya, nyomása, mint egyéb életszerre, úgy az iskolák életére is, még fokozottabb hatással volt az elmúlt évben, mint azelőtt. A lelkeknek alkotni vágyó munkáját nehéz gondok és féltő aggodalmak akadályozták a siker óhajtott mérvű elérésében. A tusakodás, a félelem, a küzdő édesapa, testvér vagy rokon sorsára, szenvedéseire való gondolás sorvasztó szele bebecsapott a tanulócsereg lelkébe is s lankasztotta figyelmét, bénította erejét az ismeretek szerzéseért való nemes küzdelemben. Sokszor pedig a megfogyatkozott munkaerő pótlása vonta el az iskolától — különösen az idősebb növendékeket. Mindemelletl az iskolalátogatók jelentései általában kielégítőnek jelzik a tanítás eredményét. S ez a súlyos körülményekhez mérten teljesen megnyugtató. Illesse elismerés tanítói karunk azon nemes törekvésű munkásait, akik a tanítás és nevelés elé meredő akadályok

ellenére is igaz hűséggel, buzgósággal, törhetlen akarat-erővel és kívánt sikerrel fáradoztak kicsinyeink seregének szíve nemesítésén, lelke művelésén!

Van az egyházmegyénkben 32 ref. felekezeti iskola; ezek közül ötben és pedig: *Morván, Garanyban, Gál-szécsen, Kisazarban* és *Miglészen* tanító hiány miatt nem volt tanítás. A gyermekek állami vagy más felekezeti iskolákba jártak. Egyedül csak Garany volt olyan szomorú állapotok között, hogy most már harmadik éve egyáltalában nem voltak a gyermekeik beiskolázva. És ez sem az előljáróság hibájából, hanem azon szerencsétlen körülmény folytán lett úgy, mely szerint az év elején olyan helyettes tanítót kapott az egyház, aki fizetését előre kiközlatta s azután megszökött, már olyan időben, mikor az előljáróság minden utánjárás mellett sem tudott a tanításra alkalmas egyént találni. — A saját iskoláinkon kívül jártak hát még a ref. gyermekek 15 állami és 6 más felekezeti iskolába. A vallástanításról ez utóbbi helyeken is rendszeresen történt gondoskodás.

Mindennapi iskolaköteles volt 817 fi, 814 nő, mindössze 1631; 65-el kevesebb, mint a múlt esztendőben.

Saját iskolánkba járt 462 fi, 461 nő, mindössze 923; más vallású iskolába 43 fi, 35 nő, összesen 78; községi és állami iskolába 256 fi, 261 nő, mindössze 517; közép-fokú iskolába 16 fi, 22 nő, összesen 38. Járt tehát iskolába mindössze 775¹/₂ fi, 779 nő, összesen 1556 s nem járt iskolába 40 fi, 35 nő, összesen 75, mely amellet, hogy 99-el kevesebb a múlt évi beiskolázatlanok számánál, a háború szülte rendkívüli körülmények tekintetbe vételével még teljesen megnyugtató képet nyújt.

Ismétlő iskolaköteles volt 303 fi, 318 nő, összesen 621; 71-el kevesebb, mint a múlt esztendőben. Járt helyben 181 fi, 212 nő, összesen 393; polgári iskolába 17 fi, 25 nő, összesen 42; iparos iskolába 26 fi; gimnáziumba 23 fi; nem járt iskolába 55¹/₂ fi, 72 nő, mindössze 127; 194-el kevesebb, mint a múlt évben, mely ugyanazon nehéz körülmények között örvendetes javulást mutat.

Más vallású járt hozzánk: római és görög-katholikus 117 fi, 92 nő; ág. hitv. evangélikus 6 fi, 8 nő, izraelita 34 fi, 32 nő, mindössze 289.

VI. osztályt végzett és évváró vizsgát tett 31 fi, 39 nő, mindössze 70.

Konfirmáltatott 133 fi, 130 leány, mindössze 268.

Az iskolai esztendő általában 8 hónapig tartott.

Igazolt félnapi mulasztások száma 10,856, nem igazolt félnapi mulasztások száma 4476.

Az iskolák szellemi állása következő volt: az abarai fi- és leányiskola, az alsómihályi i, deregnyői, kolbásai, ladamóci, lasztoméri, lasztóci és hóri, tehát 9 iskola kiváló; a bánóci, vásárhelyi, csarnahói, szalóki, kistráskai, kis- és nagybári-i, magyarizsépi, magyarsasi, szürnyegi, inregi, málcai, nagyráskai, szőlőskei és tüssai, tehát 15 iskola kielégítő. Nem volt megvizsgálható a nagytoronyai és kistoronyai iskola, mivel himlőjárvány miatt mindkét helyen be volt zárva és a zempléni, hol a hadban levő tanítót helyettesítő lelkész — egyéb elfoglaltsága következtében már május 22-én megtartotta az évváró vizsgát.

Vallástanítás szempontjából kiváló eredményt konstataált a látogatóság 11 iskolában és pedig a kisazari, nagykázméri, cselej-egresi, sátoraljaújhelyi, berettői, bodzásújlaki, gálszécsi, gercselyi, kazsói, tóketerebesi és nagy-mihályi; kielégítő eredményt 8 iskolában, u. m. a kisztei, morvai, homonnai, miglészi, lazonyi, zemplénkelecsenyi, rebrényi és legényei iskolákban. Nem volt megvizsgálható a bodrogszerdahelyi, mert az állami iskolába — hová a ref. gyermekek is járnak — már a látogatás előtt megtartatott a zárvizsga és a gatályi, hol ref. tanuló ez évben nem volt.

A hosszúlázi állami iskolából a sátoraljaújhelyi állami iskolába jártak vallásoktatásra a gyermekek s így ezekről külön jelentés nincs.

VI. osztályú iskola volt 16, V. osztályú 6, IV. osztályú 4, III. osztályú 1. Sok helyen abban a körülményben, hogy egy, sőt két évig is, részben tanítóhiány, részben az iskolai helyiségeknek hadi célokra való lefoglalása következtében az iskola szünetelt, lehet okát adni annak, ha alaphiány miatt az V., illetve IV. osztály nem volt beállítható, de több olyan iskola van, hol ilyen mentő okok nem állanak fenn. Egyházmegyei intézkedést kérek

arra nézve, hogy ezen törvénytelen állapot általában mielőbb megszüntetessék.

Nagyráskán 1914. szept. havától 1916. október haváig, tehát teljes 2 esztendeig soha nem jártak a gyermekek iskolába; emiatt nem tudott a helyettesül alkalmazott nyugdíjas tanító többet III. osztálynál felállítani. A IV. osztályú iskolák is általában ebben a bajban szenvednek. mindemellett a szigorú utasítás nagyon szükséges.

A tanterem nem törvénytelen Alsómihályiban, a tanítói lakás rossz Alsómihályiban, Miglészen és Tussán.

Ifjúsági egyesület van: Ladamócon és Lasztomérban.

Tanítói szakkönyvtár van: Abarán, Vásárhelyen, Morván, Garanyban, Deregnyön, Kisráskán, Kolbásán, Ladamócon, Lasztomérban, Lasztócon, Magyarizsépen, Nagyráskán és Zemplénben.

Népiskolai könyvtár nincs: Szalókon, Kisazarban és Kistoronyán.

A tanterem felszerelése hiányos: Málcán, Alsómihályiban és Kolbásán.

Az egyházmegye 24 fitanítója közül hadi szolgálatot teljesít: Szekeres István morvai, Frenczel József gálszécsi, Liszkay Bertalan hardicsai és Nyíry Gyula nagyráskai tanító. Hadifogságban van: Varga Gyula bánóci, Zalányi György vásárhelyi, Könyves Kálmán garanyi, Szabó Imre szalóki, Könyves Andor miglészi, Botka Gyula kistoronyai és Gyarmathy László zempléni tanító. Ezek helyett mindenütt ideiglenes tanítókat vagy tanítónőket alkalmazott az iskolai előljáróság, kivéve Garanyt, melyről már fentebb szólottam és Zemplént, hol a hadbavonult tanító helyett a háború kitörése óta folytonosan a helybeli lelkes Szegő Bénéjmin végzi a gyermekek tanítását kitartó hűséggel és odaadással. Nemes munkája magában hordozza jutalmát!

Ezekben megtéve tiszteletteljes jelentésemet, a következő határozati javaslatokat bátorkodom benyújtani:

Utasítsa a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés

a) a garanyi iskola előljáróságát, hogy folyó év szept-

tember hó elsejére — bárminő áldozattal is — helyettes tanítóról gondoskodjék s egyben esperes urat kérje fel, hogy az egyház eme fontos ügyét a legéberebb figyelemmel kísérje és ha helyettest kapni nem lehetne, a tanfelügyelőség útján kényszeríttesse a községben levő másfelekezetű tanítót a református gyermekek tanítására, Bodzásújlak lelkészét pedig arra, hogy Garanyban a valias- és énektanítást végezze;

b) utasítsa a málcai, alsómihályi-i, *vásárhelyi* és kolbásai iskolák előljáróit, hogy iskoláikat fegyelmi eljárás terhe alatt, a folyó tanév elejére a törvényrendelet tanoszterekkel lássák el s erről tavaszi közgyűlésünkre jelentést tegyenek;

c) utasítsa az alsómihályi-i, miglészi és tussai egyházak előljáróit, hogy — bár ma nagyon nehezek az építkezési viszonyok — kövessenek el minden lehető, hogy iskolájokat, illetve tanítói lakásaikat ideig-óráig még használható vagy lakható állapotba hozzák s szintén már most tegyenek meg minden szükséges intézkedést arra nézve, hogy a várva-várt békésebb idők bekövetkeztével, rozoga iskolaépületeik helyett a törvény kívánalmának megfelelő újakat állittassanak fel;

d) utasítsa a *vásárhelyi*, kistráskai, kolbásai, magyarizségi, imregi, szöllöskei, szalóki, lasztoméri, kistoronyai, tussai és nagyráskai tanítókat, hogy iskolájokat VI. osztályúvá fejlesszék és ha az valamely ok miatt nem volna lehető, tavaszi egyházmegyei közgyűlésünkre bírság terhe alatt tegyenek jelentést azon körülményekről, melyek iskolájokban a VI. osztály felállíthatására nézve elháríthatlan akadályul szolgálnak;

e) utasítsa a szalóki, kisazari és kistoronyai iskolák előljáróit, hogy a népiskolai és tanítói könyvtár I-ső—I-ső típusait a Hegedűs és Sándor debreceni könyvkereskedő cégtől haladéktalanul szerezzék be s mivel ez ügyben már többször voltak — felelősség terhe alatt is, de mindég eredménytelenül — utasítva: mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy ha nevezett egyházak előljárói ebbeni kötelességök végzéséről tavaszi közgyűlésünkre megnyug-

tató jelentést nem adnak, ellenök a fegyelmi eljárás azonnal meg fog indíttatni.

Mély tisztelettel vagyok

Lasztomér, 1917. augusztus 8-án

a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgája:

Virág József,

e.-m. tan.-biz. elnök.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s annak javaslatai alapján a következő határozatot hozza:

1. Szigorúan utasítja a garanyi egyház előljáróságát, hogy minden lehető kövessen el, s minden áldozatot hozzon meg, hogy a már harmadik éve be nem iskolázott gyermekek taníttatása a f. isk. év elején kezdetét vehesse. Közgyűlésünk felhívja esperest, hogy a garanyi iskola ügyét éber figyelemmel kíséresse, s ha az egyház helyettes által sem tudná az iskolai tanítást beállíttatni, a községben lakó más felekezetű tanítót kényszeríttessen a tanfelügyelőség útján a ref. gyermekek tanítására, kiknek valóságoktatásáról az anyaegyház lelkesze gondoskodják.

2. Az alsómihályii és kolbásai egyházak előljáróit szigorú felelősség terhe alatt hívja fel a szükséges tanszereknek a f. isk. év kezdetén való beszerzésére s ennek megtörténtét igazoló jelentéstételre a jövő évi tavaszi e.-m. közgyűlés alkalmával.

3. Utasítja az alsómihályii és tussai egyházakat, hogy a nehéz építkezési viszonyok mellett is igyekezzenek a lehetőség szerint tanítói lakásukat, illetve iskolájukat lakható vagy használható állapotba helyezni s már most tegyenek meg minden intézkedést arra nézve, hogy a normális idők beálltával a fenti célokra

a törvény követelményeinek megfelelő épületeket emelhessenek.

4. Utasítja a vásárhelyi, kistráskai, kolbásai, magyarizségi, imregi, szőlőskei, szalóki, lasztómeri, kistoronyai, tussai, nagyráskai tanítókat, hogy iskolájukat hat osztályúvá fejlesszék, vagy az ezt gátló körülményekről a favaszi e. m. közgyűlésre birság terhe alatt tegyenek jelentést.

31. A kolbásai egyház a templom tetőzetét még 1914-ben akarta renováltatni, de ebben a világháború megakadályozta. A tető rosszasága miatt azonban most már a falak és az orgona is kárt szenvednek, ha esőzések vannak. Ezért az egyház elhatározta a tető zsindegyel befedését. Hozzávetőleges számítás szerint, mert a munkát házilag végzendik, a költség 3700—4000 koronába kerül, melynek fedezetét képezné a konventtől nyert 2000 kor, a múlt évi 800 kor. pénztári maradvány és az 548 kor. harangalap; ez utóbbinak a pótlására tőkéjéből ugyanilyen összeget szakítanak ki. Az ügyet mind a presbytérium, mind a közgyűlés szabályosan tárgyalta, az ácsnal a szerződés megkötött. A még hiányzó összeg fedezésére szóló rendkívüli adókimetést azonban később fogják eszközölni.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kolbásai egyház határozatát jóváhagyja, megengedi, hogy az egyház a fent körvonalmazott módon házilag végeztesse el a sürgős építkezést s megengedi, hogy e célra 548 korona harangalapját is felhasználhassa, oly utasítással azonban, hogy ezen elköltött tőkét 2 év alatt állítsa helyre, a hiányzó összeg fedezésére szolgáló rendkívüli adókimetést az espereshez adja be, akit egyházmegyénk feljogosít, hogy azt, valamint az építésről szóló s ugyanakkor betérjesztendő számadást is az e.-megye nevében megerősíthesse.

32. A csarnahói egyház egyhangulag hozott presbyterⁱ és közgyűlési határozással a IV. hadikölcsönre 10000 korona jegyzését határozta el. Ezen 10000 korona építkezési tőkéjét

képezi. Ezen határozat ellen, mely szabályosan jött létre, felebbezést senki sem adott be.

Egyházmegyei közgyűlésünk a csarnahói egyház eme határozatát tudomásul veszi és helybenhagyja.

33. A kisbarii egyház egyhangulag hozott presbyteri és szótöbbséggel hozott egyházközségi közgyűlésében elhatározta, hogy a község lakosai által megvett legelőből a lelkész részére egy marha legeltetésére elégséges 2 holdnyi területet vásárol 1100 koronáért, mely vételárát a lelkész hozzájárulásával és beleegyezésével azon 12000 koronából szakítná ki, mely mint lelkészi alap a főt. egyházkerületnél van elhelyezve. Bemutatja az ezen ügyben létrejött szerződést, továbbá azon iratot, mely szerint e határozat ellen senki sem felebbezett.

E.-megyei közgyűlésünk a kisbarii egyház eme szabályosan létrejött határozatát, valamint ezen ügyben kötött szerződést jóváhagyja s megerősíti s megengedi, hogy az egyház a legelő vételárát az 1100 koronát a főt. egyházkerületnél elhelyezett 12000 kor. lelkészi alaptól fizesse ki, az iratokat megerősítés végett a főt. egyházkerületre felterjeszti.

34. Máthé Miklós kisazari lelkész azzal a kéréssel járul egyházmegyei közgyűlés elé, miszerint engedjék meg neki, hogy a gálszécsi társulati polgári iskolában az 1917/18. isk. év első felében mint óraadó s esetleg később mint segéd-tanító a hétköznapok délelőttjén órákat adhasson. Kérésének indokolása szerint néhány lélekszámból álló gyülekezetében az összes lelkészi teendőinek ellátása e mellékfoglalkozása miatt semmi akadályba sem fog ütközni.

Közgyűlés nem tartja lehetőnek, hogy a lelkész — ha midjárt csak a délelőtti órákban is — hónapokon keresztül távol legyen egyháztól, a most fenforgó esetben annyival kevésbé, mert éppen jelen gyűlésre tétetett jelen.

tés a kisazari egyház lassu sorvadásáról, pusztulásáról, amely szomorú körülmény a lelkészt egyházában fokozottabb tevékenységre kötelezi. Sőt miután az egyházban az iskolai tanítás szünetel, az 1916. évi 57/a. sz. őszi egyh.-ker. határozat tanítóhiány esetén ennek végzését egyenesen a lelkész feladatává teszi.

Mindezen okoknál fogva közgyűlés a kisazari lelkész kérelmét teljesíthetőnek nem tartja.

35. A háború befejeztéig nyilvántartandó ügyek :

(Az ügyek feltüntetése után zárjelben — ha szűség van reá — 1. az az egyházmegyei határozat foglaltatik, amely a scontróba helyezett üggyel részletesen foglalkozik, 2. az az egyházmegyei határozat, mely a haladékot engedélyezi.)

1. Alsómihályii fel. iskola átengedése községi iskola céljára.	1913. évi őszi közgy.	19. p.
	1917. „ tavaszi „	23. p.
2. Vásárhely és Málca isk. felszerelésének ügye	1917. „ „ „	25. p.
3. Gálszécsi isk. könyvtár ügye	1915. „ őszi „	24/g. p.
	1917. „ tavaszi „	28. p.
4. Lasztoméri iskola fütése	1917. „ „ „	30. p.

36. Az őszi egyházkerületi közgyűlésre az egyházmegye képviselőjében a következők küldetnek ki :

Az elnökség mellett Szeghő Benő, Virágh József papi tanácsbírák, Sallay Béla egyházi aljegyző, Bernáth Aladár, Bajusz Andor világi tanácsbírák, Bernáth Béla világi főjegyző mint rendes, Tudja Mihály papi és Nemes Lajos világi tanácsbírák mint pótagok.

37. Időszaki bíróság tagjául megválasztattak.

Hutka József esperes és Dókus László egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Tudja Mihály, Virágh József papi, Dókus Gyula világi tanácsbírák mint rendes, Péter Mihály, Szegő Benő papi, Nemes Lajos világi tanácsbírák mint póttagok és dr. Izsépy Tihamér egyházmegyei ügyész.

38. E jegyzőkönyvbeni pontok a Sátoraljauhelyben 1917. évi augusztus hó 24-én tartott közgyűlésen hitelesítették.

Hitelesítjük Sátoraljauhely 1917. augusztus 24.

Hutka József

esperes.

Péter Mihály

e.-m. papi főjegyző.

Sallay Béla

e.-m. papi aljegyző.

Nemes Lajos

elnöklő. vil. tanácsbíró.

Bernáth Béla

e.-m. vil. főjegyző.

Bernáth Aladár

Tudja Mihály

tanácsbírák.

E jegyzőkönyvi pontokat jegyezték :

Péter Mihály papi főjegyző az 1—6, 14, 22, 24, 25, 26, 29, 31, 32, 33. pontokat.

Bernáth Béla világi főjegyző 7—10, 12, 16, 18, 23, 27, 36, 37, 38. pontokat és a II-ik fejez. bír. pontot.

Sallay Béla papi aljegyző a 11, 13, 15, 17, 19, 20, 21, 28, 30, 34, 35. pontokat és az I. fejez. bír. pontot.

II. Bírósági ügyek.

JEGYZÖKÖNYV.

Felvétetett a felsőzempléni ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának 1917. augusztus 24-ikén Sátoraljaujhelyben tartott üléséről.

Jelen vannak: A bíróság részéről: Szeghő Benjámín legidősebb papi s Nemes Lajos legidősebb világi tanácsbíró kettős elnöklete alatt Tudja Mihály, Kozma Antal, Virágh József papi; Bernáth Aladár, Nemes Sándor, Bajusz Andor világi tanácsbírák; Izséphy Tihamér e.-m. ügyész; Sallay Béla e.-m. papi aljegyző mint jegyzőkönyvvezető. Előadó bíró: Tudja Mihály.

A felek részéről: Péter Mihály gálszécsi lelkész, e.-m. papi főjegyző.

Tárgy: Böszörményi Sándor homonnai, jelenleg tábori lelkész felebbezése a felsőzempléni egyházmegyei bíróság elnökségének fegyelmi eljárás megindítását elutasító végzése ellen Péter Mihály egyházmegyei papi főjegyzővel szemben.

Az ülés megnyitása után Hutka József esperes a bíróság egyházi elnöke jelenti, hogy miután épen az elnökségi végzés megfélebbezése képezi a bírósági tárgyalás anyagát, magát érdekeltnek tudja, azért Szeghő Benjámín legidősebb papi tanácsbírókat kéri fel maga helyett az elnöklésre, míg a távollévő Dókus László egyházmegyei gondnokot Nemes Lajos legidősebb világi tanácsbíró helyettesíti az elnöki széken.

Egyéb hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset a jelenlevő bírák ellen nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltégi kifogás nem emeltetett, így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Elnökség a felek szabályszerű megidőzésének megállapítása után jelenti, hogy panaszos Böszörményi Sándor — akadályoztatását hozván fel — táviratilag mentette ki elmaradását.

Bíróság e jelentést tudomásul véve, egyhangulag úgy határoz, hogy a tárgyalást e régóta huzódó ügyben az Egyházi Törvények rendelkezése alapján megtartja.

Előadó az ügyet a következőkben ismerteti:

Böszörményi Sándor homonnai missziói lelkész 1916. nov. 6-án panaszt emel Péter Mihály e.-m. főjegyző ellen, hogy a homonnai egyházzal szóló előadói javaslatában visszaélt előadói tisztével, a közönséget helytelen informálásával félrevezette, lelkészi működésében megrágalmazta s ellene megbélyegző határozatot provokált; ez által lelkészi tisztessége, hivatalos működése integritását aláásni törekedett, amennyiben az 1916. évi tavaszi e.-m. gyűlésen a következőket ajánlotta elfogadásra: „Egyházmegyénk fájdalmasan veszi tudomásul, hogy Böszörményi Sándor homonnai missziói lelkész egyházát épen akkor hagyta el, midőn az orosz veszedelem elmúltával úgyszólván rekonstruálni, a hajlékaikba visszatérő hívekbe új bizalmat önteni, őket bátorítani és erősíteni, a szétszórt nyáját templomi és missziói munka útján összegyűjteni kellett volna, kellő módon való helyettesítésről nem gondoskodott.“

Böszörményi Sándor az e.-m. elnökséghez benyújtott kérvényében a fentiekre előadja, hogy ő nem saját kezdeményezésére, hanem az e.-kerületi, illetve konventi elnökség intézkedésére hivatott be a katonai parancsnokság által tábori lelkészi szolgálatra. Ami pedig a helyettes beállítását illeti, az az esperes jogkörébe tartozik, de különben arra fizikai ideje sem volt. Behívásakor sürgönyileg kérdezte meg a Főt. Püspök úrtól, mi történjék a helyettesítéssel, mire a Püspök úr szintén az esperesi jogra mutatott rá. Ő maga is mindent elkövet, hogy helyettest szerezzen. Azért is ment nehezen a dolog, mert az 1915. évi őszi e.-m. közgyűlés kimondotta, hogy a helyettes fizetése nem lehet több, mint a lelkészi törzslizetés fele, amely Homonnán 600 kor., erre pedig segédlelkész nem vállalkozott.

Böszörményi Sándor szerint második rágalmozását elkövette Péter Mihály az 1916. évi őszi e.-m. gyűlés színe előtt a következő határozati javaslatával: „Miután a mezőlaborci egyházi értékek elvesztésénél Böszörményi Sándor lelkész részéről mulasztás és gondatlanság látszik fenforogni, e.-m. közgyűlésünk ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendeli“.

Böszörményi Sándor rágalomnak minősíti az előadói javas-

latot, mert szerinte a vád alaptalan, rosszindulatu inzinuáció szüleménye, az egyházmegye közönségének félrevezetése, mert ő még a háború kitörésének első hónapjában aug. 28 ikán betörés esetére megállapodik a gondnokkal, hogy a mezőlaborci értékeket az állami iroda ingóságaival magával viszi az ország belsejébe; ez a mentési kísérlet azonban sikertelen volt, mert a folyton tartó katonai átvonulás állandóan igénybe vette lelkészi szolgálatát s az úrvacsorai edényeket nélkülözni nem lehetett, mert ezek nélkül a lelkészi szolgálat lehetetlen lett volna s így az utolsó pillanatig az egyházban kellett azokat tartani. De szerinte tarthatatlan a vád azért is, mert az Esperesekből és egyházmegyei Gondnokból álló bizottság javaslata a homonnai egyházba soha nem érkezett az akkori zavarok miatt. Fentiek alapján kéri az egyházmegyei elnökséget, hogy Péter Mihály előadó ellen az E. T. alapján fenytőleg eljárni méltóztassék. Ugyanekkor az egyházkerületi elnökséget is megkeresi, hogy az e.-m. tavaszi gyűlésen Péter Mihály javaslatára hozott határozatot ne fogadja el, hanem az egyházmegyét újabb határozat hozatalára utalja. Az Egyházkerület 1916. évi őszi közgyűlése 59—14. pontja szerint az ügygel nem kíván foglalkozni, hanem visszateszi azt az egyházmegyéhez.

Fenti panaszt Esperes 1916. dec. 7-iki végzéssel közli a panaszlottal nyilatkozat adás céljából, mire Péter Mihály panaszlott a következőben felel meg:

Mint előadó nem rágalmazott, csak a való tényállást adta elő; ennek igazolására hivatkozik az 1916. évi tavaszi e.-m. közgyűlés 50-ik és az őszi közgyűlés 33-ik sz. határozatára, mely szerint adatait Böszörményi Sándor missziói jelentése alapján terjesztette elő, tehát a tényeknek megfelelően.

Megdöbbenéssel veszi tudomásul, hogy Böszörményi Sándor őt teszi felelőssé az Egyházmegye határozatáért, mivel ő csak előad, de a közgyűlés határoz. Félrevezetésről, provokálásról szó sem lehet. Ennek igazolásául csatolja Böszörményi Sándor missziói jelentését és Kassay mezőlaborci gondnok leveleit, melyek meggyőznek arról, hogy előadói javaslatában nincs olyan tény, amit ne Böszörményi Sándor jelentéséből vett volna át. Az 50. sz. e.-m. határozat csak fájdalmas tudomásul vétele a történeteknek, a 33-ik sz. pedig már fegyelmi vizsgálatot indít Böszörményi S. ellen mulasztásaiért. Se szóval, se írásban nem járult ahoz, hogy az Egyházmegye pana-

szost sértő határozatot hozzon. De föltéve, hogy ő volna felelős az említett határozatért, lehet-e még akkor is rágalmazással vádolni azért, hogy az 50. sz. e.-m. határozat szerint az fájdalmasan veszi tudomásúl, hogy Böszörményi S. egyházát éppen a legkritikusabb időben hagyta el, a nélkül, hogy helyettesről gondoskodott volna. Hiszen az Egyházmegye még akkor sem állítja róla, hogy szökevény, hogy egyházát hűtlenül elhagyta, mikor 1914. őszén az uzsoki betörés alkalmával felsőbb hatósága tudta és engedelve nélkül hagyta el ő állását s Jánosiból (Gömör vm.) hívja fel az Esperest, hogy helyetteséről gondoskodják. Jelentésében az ugyanakkor elvitorlázó kántorát azzal vádolja, hogy az egyházból barátságosabb helyre szaladt, fizetését mégis felvette. De hogy ő felvette-e, arról hallgat. Ha az Egyházmegye ekkor sem vádolta hűtlenséggel, még kevésbbé tette ezt akkor, amikor a hadügyminiszter akaratával hagyta el állomását, de helyettesről nem gondoskodott, holott érzi, hogy ez kötelessége lett volna, amit bizonyít az, hogy Esperes urat kéri fel a helyettesítésre, Pap Józsefet a húsvéti Úrvacsora osztásra, végül jó későn ő maga állít helyettest Koronka Pál személyében.

Katonai szolgálatra való bevonulását úgy állítja be, mintha az az ő tudta, beleegyezése és közbenjárása nélkül történt volna, holott a konventi tanácsostól kikért táviratváltásból kitűnik, hogy a behíváshoz bizonyos feltételek is voltak kötve, pl. hogy tud-e az illető szlávul, amire Böszörményi S. jelentette, hogy igenis tud. Kétséges az, hogy ha a Konvent ismeri a rendes lelkész állandó gondozására nagyon is rászorult, szétszórt egyházakból álló missziói kör helyzetét, nem tekint-e el a Böszörményi Sándor ajánlkozásától még az ő óhajtása dacára is.

Különben ha neki nem lett volna szándéka Homonnát elhagyni, úgy a püspöki hivatal útján kérhette volna felmentését nélkülözhetetlenség címén, mint erre van is eset.

A „Sárospataki Református Lapok“ 1916. 22. számban panaszos animositással vádolja őt, egy másik számban egyenesen rágalmazónak tünteti fel a nagy nyilvánosság előtt, holott Péter Mihály csatolt kézírata által igazolja azt, hogy az e.-m. közgyűlés lefolyásáról a Sárospataki Lapok számára beküldött tudósításában Böszörményi Sándor ügyéről szó sincs. De e tudósítás nevezett lapból kimaradt Enyedy Andor hason-

irányú referádájai miatt, amit bizonyít dr. Rácz Lajos szerkesztőnek a befelezéséhez mellékelt levele. Minek dacára Böszörményi Sándor az egyházkerületi közgyűléshez terjesztett beadványában az ő egyéniségének és működésének saját maga előtt is helytelen beállításában mindenféle gyalázó szavakkal illeti őt.

Végül Péter Mihály kijelenti, hogy 20 éves előadói működésében mindenkor teljes objektivitással járt el. A közügyek intézésénél sohasem személy volt előtte a fő, hanem az ügy, amelynek igazságos és pártatlan intézésére lelkiismeretén kívül esküje kötelezi. Tiltakozik tehát az ellen, hogy 20 éves önzetlen előadói működése ily módon támadtassék meg és állíttassék pellengére. Ügyének megítélését jó lélekkel bízva az Elnökségre.

Panaszlottnak befelezése után elnökség az iratokat átteszi az e.-m. ügyészhez véleményadás végett. Egyházmegyei ügyész a panasz elutasítását, az eljárás megszüntetését véleményezi a következő indokok alapján: Megállapítható, hogy a sérelmesnek talált határozat szövegét az Egyházmegye vétette fel s fogadta el. Az előadó mint egyén a határozatnál nem szerepel, tehát az előadó Péter Mihály nem rágalmazhatott.

Az e.-m. elnökség az ügyészi vélemény után 1917. márc. 8-án hozott végzésével a fegyelmi eljárást mellőzi a következő indokolással: Tekintettel arra, hogy az inkriminált első határozati javaslatához az adatok épen Böszörményi Sándor 1916. évi missziói jelentésből merítettek, a második határozati javaslat alapjául pedig Kassay Endre mezőlaborci gondnoknak az esperesi hivatalhoz intézett s az ügyre vonatkozó jelentése szolgáltak; tekintettel továbbá arra, hogy a sérelmesnek talált határozatok szövegét az egyházmegye fogadta el és vétette fel: az előadó mint egyén a határozatnál nem szerepelt, ekkép Péter Mihály mint előadó és jegyzőkönyvvezető nem rágalmazhatott. Mindezen indokoknál fogva a fegyelmi eljárást mellőzni kellett.

Az egyházmegyei elnökség fenti végzése ellen B. S. 1917. márc. 23-án felebbezést nyújt be az egyházmegyei bírósághoz. Felebbezésében tarthatatlannak mondja az elutasító végzés azon „banális“ indoklását, hogy a határozat szövegét az egyházmegye fogadta el és vétette fel; abszurdummá határosnak jelenti ki azon állítást, hogy az előadó mint egyén a határozatnál nem szerepelt volna. Az előadó röviden ismerteti a

tényállást, amit jónak lát, amire a maga subjectiv álláspontjának a bélyegét rávonja, — még gyűlöletét is — azt előadja. Az Egyházmegye az előadó gyámsága alatt áll, ki félrevezetési és megtévesztési szándékával az Egyházmegye védőpalástja mögött büntetlenül és felelősség nélkül „cserkészik“ az Egyházmegye számlájára, ami azt a látszatot kelti fel, hogy demokratikus egyházunkban is elnyomatik a „kisebb papság“ a „magasabb papság“ hierarchikus törekvéseivel szemben.

De tarthatatlannak mondja az indokolást azért is, mert szerinte az első határozati javaslatához az adatok nincsenek a missziói jelentésben, mert elképzelhetetlen, hogy maga jelentse, miszerint egyházát hűtlenül cserbenhagyta. Az előadó a missziói jelentésnek azt az egyszerű tényét torzította el, miszerint őt a katonai parancsnokság hívta be tábori lelkészi szolgálatra az egyh. főhatóság megkeresésével és akaratával. Az Egyházmegyéből több lelkész is bevonult katonai szolgálatra, de az előadó csak az ő személyével foglalkozik. Az elnökség indokolására vonatkozólag R. S. ilyen kifejezéseket is használ! „Nem átalja láttatlanba azt mondani, hogy az adatok az én jelentésemből valók“.

A mezőlaborci egyh. szerelvények eltűnését illetőleg tarthatatlannak mondja az elnökségi végzés azon indokolását, hogy Kassay Endre mezőlaborci gondnoknak az esperesi hivatalhoz intézett jelentései szolgáltak az ide vonatkozó határozati javaslat alapjául, mert Kassaynak az 1916. dec. 15-én kelt levelében az áll, hogy 1914. augusztus 28 án abban állapotok meg, hogy veszély idején a fiókegyház ingóságait a m. kir. határrendőrségi kirendeltség javaival együtt fogják megmenteni; hogy azonban az iránt ő 1914 nov. 19-én külön intézkedett, annak az volt az oka, mert a hadvezetőség minden — a javak biztonságba helyezése és a menekülésre vonatkozó lépések megtételét megtiltotta, mivel az ilyen cselekmények csak pánikot idéztek volna elő. Azonban Kassay a hozzá intézett kérésekre — hogy t. i. közölte-e vele lelkész az e. m. gondnok és esperesek bizottságának javaslatát — nemmel felel, mert B. S. szerint másként nem felelhetett. Panaszos rosszindulatúnak, az igazság keresésétől távolállónak mondja Péter Mihály azon eljárását, hogy csak az ő mulasztásának és gondatlanságának megállapításával igyekszik foglalkozni, holott az E. T. szerint az egyház vagyonáért lelkész és gondnok együtt felelősek,

Böszörményi Sándor szerint tényként megállapítható tehát, hogy panaszlottat rágalmazási szándék vezette, ebben a céljában az egyházmegyét helytelen informálásával eszközül használta fel. Mindazok alapján kéri a felebbezés elfogadását és a vizsgálat elrendelését.

A bizonyító eljárás befejezése után elnökség a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által hozott következő

ítéletet :

A felsőzempléni ref. egyházmegye fegyelmi bírósága 1917. augusztus hó 24-én tartott ülésében Böszörményi Sándor homonnai, jelenleg tábori lelkésznek Péter Mihály egyházmegyei főjegyző, mint előadó ellen beadott felebbezési ügyében az egyházmegyei elnökségnek e tárgyban hozott végzését indokainál fogva helyben hagyja.

Miután pedig felebbező Böszörményi Sándor beadványában a bíróság elnökségének intézkedése, eljárása és indokolásával szemben olyan kifejezéseket használ, amelyek ellene fegyelmi eljárás indokait képezik, bíróság a felebbezési iratokat kiadja az egyházmegyei ügyésznek ebben az irányban való javaslattétel végett.

Az ítélet azzal hirdettelett ki hogy a kézbesítéstől számított 15 napon belül az ítélettel meg nem elégedő fél az esperesi hivatal útján az ellen az egyházkerületi fegyelmi bírósághoz felebbezhet.

Kmf.

Szeghő Benjámin

egyh. tanácsbíró, mint egyh. elnök.

Nemes Lajos

e.-m. tanácsbíró, mint. vil. elnök.

Sallay Béla

e.-m. papi aljegyző, jegyzőkönyvvezető.

II.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett a felsőzempléni egyházmegye fegyelmi bíróságának 1917. évi augusztus hó 24-én Sátoraljaújhelyben tartott üléséről.

Jelen vannak: A bíróság részéről: Hutka József esperes és Nemes Lajos egyházmegyei világi tanácsbíró kettős elnöklete alatt Kozma Antal, Virágh József, Tudja Mihály, Szeghő Benő papi-, Bernáth Aladár, Nemes Sándor és Bajusz Andor világi tanácsbírák, Izsépy Tihamér egyházmegyei ügyész. Előadó Kozma Antal papi tanácsbíró, jegyzőkönyvvezető Bernáth Béla e.-m. világi főjegyző.

Tárgy: Böszörményi Sándor homonnai lelkész ellen a mezőlaborci úrasztalkészletek elvesztése miatt folyamatba tett fegyelmi ügy.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe vehető érdekeltiségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről érdekeltiségi kifogás nem emeltetett.

A felek szabályszerű megidőzésének megállapítása után előadó az ügyet a következőkben ösmerteti:

A főtiszteletű tiszáninneri egyházkerület a felsőzempléni ref. egyházmegye útján tudomást szerezvén arról, hogy az orosz betörés alkalmával a mezőlaborci fiókegyház úrasztali készlete és 2935 koronáról szóló takarékpénztári könyve elveszett és megsemmisült, az 1915. évi őszi közgyűlésének 50. számú jegyzőkönyvi pontja alatt utasította a felsőzempléni esperest, hogy a mezőlaborci gondnokot hívja föl arra, hogy indokolja azt, hogy az egyház értéktárgyait miért nem helyezte biztonságba, holott erre vonatkozólag az egyházi felsőbbtség minden lelkésznek és gondnoknak utasítást adott s ezt az esperesi hivatal a mezőlaborci gondnoknak is megküldte. — A mezőlaborci gondnok az esperes által felhivatván a kívánt indokolás megtételére, ő erre négy rendbeli levelében meg is felelt, amelyekben azt állítja, hogy ő sem a homonnai lelkésztől, sem az esperesi hivaltaltól erre nézve utasítást nem kapott.

Az esperes ezen ügyet az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztette 1916. évi szeptember hó 27-én, az egyházmegyei közgyűlés 33. sz. pontja alatt kimondotta, hogy miután a mezőlaborci fiókegyház értékeinek elvesztésénél Böszörményi Sándor homonnai lelkészt gondatlanságból elkövetett mulasztás terheli látszólagosan, azért ellene a fegyelmi vizsgálatot elrendeli. — Az elnökséget pedig annak lefolytatására útasítja.

Böszörményi Sándor homonnai lelkész ez ügyre való védekezését az alábbiakban adta elő: Őt az értékek elvesztésénél gondatlanság és mulasztás nem terheli, mert már 1914. aug. hó 28-án megbeszélte a gondnokkal, hogy az esetleges betörés alkalmával miként mentik meg az egyházi értékeket, azon meg egyezésre jutottak, hogy Kassay Endre gondnok, mint határrendőrségi tiszt a város esetleges kiűritése alkalmával a határrendőrségi iratokkal egyetemben az egyház érdekeit is magával viszi a vasúti kocsiban. — Az elhatározás tehát megvolt, de ez elé gátat vetett az oroszok hirtelen betörése, így a gondnok sem a határszéli rendőri iratokat meg nem menthette, sem pedig az egyház értékeit a jelzett módon, mert az oroszok a vasúti összeköttetést elvágták, Mezőlaborcon mindent elpusztítottak. — Kassay gondnok az egyház értékeit mindenképen megmenteni akarván, ezeket rábízta Szabados százados autójának a vezetőjére, aki Homonnára ment és kérte, hogy adja át azokat ott a lelkésznek. A soffőr el is vitte az értékeket Homonnára, de éjszaka érvén oda, nem akarta az alvó lelkészi családot háborgatni, hanem a homonnai algondnok házához vitte, hol egy ismeretlen embernek adta át, aki ígérte, hogy reggel a gondnoknak kézbesíti. — De Homonnára is megérkeztek az orosz hordák és elpusztították az algondnok lakását is és hogy itt pusztultak el az értékek, igazolja az is, hogy az értékek névjegyzékét a romok között megtalálták összetépvé. — Ő maga is menekülni kényszerült Homonnáról.

A vizsgálat folyamán megállapítást nyert azon körülmény, hogy az oroszok betörése oly váratlanul jött és a vasúti összeköttetést Mezőlaborcraól az ország belseje felé szintén váratlanul elvágták, úgy hogy az egyházi értékek tényleg megmenthetők nem voltak s ennek következtében sem a lelkész, sem a gondnokot mulasztás nem terheli.

De különben is magát az egyházat anyagi kár ebből kifolyólag nem éri, mivel az elveszett takarékpénztári könyv

megsemmisítése folyamatban van s a lejáró hivatalos határidő után az egyház a pénzt meg fogja kapni. — A többi egyházi értékek beszerzését, úgy a mezőlaborci presbitérium, valamint Kassay Endre gondnok magára vállalta.

Ezután a felsőzempléni egyházmegye fegyelmi bírósága zárt ülésre visszavonulván, ott egyhangúlag meghozta a nyílt ülésben kihirdetett következő

ítéletet:

A felsőzempléni egyházmegye fegyelmi bírósága a fegyelmi eljárást megszünteti, mert a lefolytatott vizsgálat során Böszörményi Sándor homonnai lelkész ellen sem mulasztás, sem gondatlanság a mezőlaborci egyházi értékek megmentése körül — nem nyert beigazolást.

K. m. f.

Hutka József

esperes,
a bíróság egyházi elnöke.

Nemes Lajos

e.-m. tanácsbíró,
világi elnök.

Bernáth Béla

jegyzőkönyvvezető, e.-m. vil. főjegyző.

Tárgymutató.

Jelen voltak névsora.

1. Dókus László e.-m. gondnok a megjelenésben akadályozva van, úgyszintén a legidősebb t.-bíró Dókus Gyula is, így Hutka József esperes, az utánna hivatali kor szerint legidősebb t.-bíró Nemes Lajost kéri fel a társelnöki szék elfoglalására.
2. Nemes Lajos a társelnöki széket elfoglalja.
3. Hutka József esperes a közgyűlést megnyitja, a reggeli istenitisztelet tartásáról jelentést tesz.
4. Hutka József esperes jelenti, hogy a múlt gyűlésről elmaradt lelkészek a bírságot behajtotta.
5. Hutka József esperesnek a ref. 400 éves fordulója megünneplése tárgyában tett előterjesztésére hozott határozat.
6. A sárospataki főiskolára való kivetés ügyében hozott határozat.
7. Morva adósságából ismét törlesztett.
8. Tusai iskolai ingatlan átíratási ügye, tovább is nyilvántartatik.
9. Hóri egyház adósságát az evangélikusoknak a legrövidebb időn belől kifizeti.
10. Málcai egyház az elköltött tőkét még az év folyamán visszaállítja.
11. Szalók iskolai felszerelése a törvény követelményeinek megfelelő.
12. A lelkészi, tanítói ingatlanok az egyházak nevére irassanak.
13. Kistoronya, Kisazar iskolája fűtéséről gondoskodjék.
14. Építési szabályrendelet-javaslatot a bizottság a jövő közgyűlésre adja be.
15. Kistráskai, hegyii, nagyráskai adófükönyvük megerősíttetnek.
16. Berecz Károly 1500 kor. tartozását a kistoronyai egyháznak kifizette.
17. Kisazari adósegély elszámolása nyilvántartatik.
18. Egyházlátogatók a tusai egyházi adózás rendezése tárgyában tavaszi közgyűlésünk 36. sz. a. hozott határozat végrehajtásának ellenőrzésére felhivatnak.

19. Málca a tanítói lakást tegye lakhatóvá.
20. Kistoronya a népiskolai könyvtár valamelyik típusát szerezzze be.
21. Több egyház gondnoki számadása, költségvetése és adókimutatása megerősítettik, a nagyráskai költségvetési és adókimutatási hiányokat Horkay Lajos kistráskai lelkész igazítsa meg.
22. A homonnai egyház jelentése az énekvezérnek kifizetett tiszteletdíj ügyében, — tudomásul vétetett.
23. A néhai Isépy Miklós elleni követelés ügye.
24. Abarai sectariusok ügyében intézkedés.
25. „Szórványok egyházi gondozása“ c. munkáról jövő tavaszi közgyűlésen adunk véleményes javaslatot.
26. A supplicatio intézményének visszaállítását e.-m. nem javasolja.
27. Kajdy Menyhért alsómihályii és Bodnár Lajos ladamóci lelkészek hivatalukba beiktattattak.
28. Kisazarba az egyház állapotának megvizsgálására küldöttség küldetett.
29. A m.-sasi és imregi egyházak segélykérvénye a segélyosztó bizottságnak kiadatik.
30. Tanügyben hozott határozatok.
31. Kolbásai építkezés megengedtetik.
32. A csarnahói egyház a VI. hadikölcsönre 10000 koronát jegyzett.
33. Megengedtetett, hogy a kishárii egyház legelőt vásároljon a lelkész részére.
34. Máthé Miklós nem taníthat a gálszécsi polgári iskolában.
35. Háború utánra halasztott ügyek.
36. Egyházkerületi képviselők.
37. Időszaki bíróság tagjai.
38. A jegyzőkönyv meghitelesített.

Fegyelmi bírósági ügyek.

I. Böszörményi Sándor homonnai lelkész felebbezését elnökség végzése ellen, Péter Mihály főjegyző elleni panasz tárgyában bíróság elutasította.

II. A mezőlaborci úrasztali készletek elvesztésének ügye.

Betűrendes névmutató.

- A**bara 6, 24.
Alsó Mihályi 20, 30, 35.
Bodnár Lajos 27.
Böszörményi Sándor fegy. bír. I., II.
Csarnahó 32.
Dókus Gyula 1.
Dókus László 1.
Egyházak 6, 12.
Erdélyi András 28.
Esperes 6, 31, 30.
Garany 30.
Gálszécs 6, 35.
Hegyi 15.
Homonna 22.
Horkay Lajos 21.
Hór 9.
Imreg 6, 29, 30.
Isépy Miklós 23.
Kajdy Menyhért 3, 27.
Kisazar 13, 17, 20, 28.
Kisbári 33.
Kisráska 15, 30.
Kistoronya 6, 16, 13.
Kolbása 6, 31, 30.
Ladamóc 6.
Lasztomér 30, 35.
Magyarizsép 6, 30.
Magyarsas 6, 29.
Málca 6, 10, 19, 35.
Máthé Miklós 34.
Morva 6, 7.

Nagyráska 15, 21, 30.

Nagytoronya 6, 20.

Nemes Lajos 2

Nemes Sándor 28.

Péter Mihály 4, bír. I.

Segélyosztó biz. 29.

Szürnyeg 6.

Szalók 6, 11, 30.

Szöllöske 30.

Tusa 8, 18, 30.

Vásárhely 30, 35.

Virág József 28.
